

VENDIM
Nr. 56, datë 21.7.2015

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	kryetar i Gjykatës Kushtetuese
Vladimir Kristo	anëtar i “ “
Vitore Tusha	anëtare e “ “
Altina Xhoxhaj	anëtare e “ “
Fatmir Hoxha	anëtar i “ “
Gani Dizdari	anëtar i “ “
Besnik Imeraj	anëtar i “ “
Fatos Lulo	anëtar i “ “
Sokol Berberi	anëtar i “ “

me sekretare Edmira Babaj, në datën 07.05.2015 mori në shqyrtim në seancë gjyqësore, mbi bazë dokumentesh, çështjen me nr. 15 Akti, që i përket:

KËRKUES: Yzeir Miraka

SUBJEKTE TË INTERESUARA: Shoqëria “Delfi” sh.p.k., Naun Panxhi, Petrit Panxhi

OBJEKTI: Konstatimi i cenimit të së drejtës kushtetuese për një proces të rregullt ligjor si rezultat i mosgjykimit brenda një afati të arsyeshem.

BAZA LIGJORE: Nenet 42, 131/f dhe 134/1/g të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, neni 6 i Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (KEDNJ) dhe ligji nr. 8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Sokol Berberi, mori në shqyrtim pretendimet me shkrim të kërkuarit, i cili ka kërkuar pranimin e kërkesës, prapësimet me shkrim të subjekteve të interesuara, Petrit Panxhi dhe Naun Panxhi, që kanë kërkuar rrëzimin e kërkesës, dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Kërkuarisi ka paditur në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Elbasan subjektet e interesuara, duke kërkuar, ndër të tjera, detyrimin e të paditurve të lirojnë pjesën e zaptuar të pronës së tij (nr. 8/77, në zonën kadastrale 8522) dhe dëmshpërblimin për dëmin e shkaktuar kësaj prone. Kërkesëpadia është paraqitur në datën 20.06.2012 dhe është regjistruar në datën 21.06.2012 me nr. akti 454/111/101/23. Shorti për gjykimin e saj i ka rënë gjyqtarës M.Ç. Kjo gjyqtare, pasi ka zhvilluar dy seanca, është larguar për arsye familjare (leje lindjeje). Është rihedhur shorti dhe është caktuar si gjyqtar B.M. në datën 09.12.2012. Kërkuarisi ka parashtruar se gjykimi nuk ka përfunduar në Gjykatën e Shkallës së Parë dhe nuk është marrë ende një vendim në lidhje me të.

2. Gjithashtu, kërkuarisi e ka kallëzuar penalisht gjyqtarin B. M. në Prokurorinë e Rrethit Gjyqësor Tiranë, në datën 26.05.2014.

3. Kërkuarisi i është drejtuar Këshillit të Lartë të Drejtësisë (KLD) në datën 16.10.2013, duke paraqitur ankesë ndaj gjyqtarit B. M. për zvarritjen e procesit civil, ku kërkuarisi është palë ndërgjyqëse. KLD-ja pasi ka kryer inspektimin në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Elbasan, është shprehur në shkresën nr. 2995/2 prot., datë 26.02.2014 drejtuar kërkuarisi se “zvarritja e procesit ka ardhur për shkak të planifikimit dhe organizimit jo të mirë të punës nga ana e gjyqtarit [...]. Nga analiza e të dhënave ka rezultuar se gjykimi i kësaj çështjeje nuk është përfunduar brenda afatit kohor

standard, referuar vendimit nr. 261/2, datë 14.04.2010 të KLD-së [...] dhe duke pasur në konsideratë standardin kushtetues të nenit 42 të Kushtetutës është arritur në përfundimin se zvarritja e procesit gjyqësor ka cenuar të drejtat kushtetuese të palëve për realizimin e gjykimit brenda një afati të arsyeshëm kohor”. Për shkak të përjashtimit të gjyqtarit B.M., në datën 08.07.2014 është rihedhur shorti elektronik dhe ai është zëvendësuar nga gjyqtari R. A.

4. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Elbasan ka marrë vendim në lidhje me çështjen e themelit gjatë kohës që kërkesa e paraqitur nga kërkuesi ka qenë në proces shqyrtimi në Gjykatën Kushtetuese, duke vendosur rrëzimin e kërkesëpadisë me vendimin nr. 394 (13-2015-1871), datë 27.03.2015.

II

5. **Kërkuesi** i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese (Gjykata) duke kërkuar konstatimin e cenimit të së drejtës për një proces të rregullt ligjor për shkak të mosgjykimit brenda një afati të arsyeshëm. Ai ka pretenduar se gjyqtari B.M., që është caktuar të gjykojë padinë e tij, e ka zvarritur çështjen gjyqësore duke e vonuar 24 muaj gjykimin e saj. Ky fakt sipas kërkuesit është vënë në dukje edhe nga KLD-ja, e cila nga hetimi i dosjes ka arritur në përfundimin se është shkelur nga gjyqtari vendimi nr. 261/2, datë 14.04.2010 i KLD-së dhe e drejta për një gjykim brenda një afati të arsyeshëm. Kërkuesi ka evidentuar në kërkesë faktin e mospërfundimit të gjykimit në shkallë të parë dhe mosmarrjen e vendimit nga gjykata në lidhje me çështjen e themelit.

6. **Subjektet e interesuara**, *Petrit Panxhi dhe Naun Panxhi*, kanë parashtruar si vijon:

6.1 Ndërtimi i bërë prej tyre nuk e ka dëmtuar pronën e kërkuesit, por është bërë në tokën pronar i së cilës është Petrit Panxhi.

6.2 Kërkuesi jo vetëm që nuk ka paraqitur asnjë garanci monetare për masën e sigurimit të vendosur nga gjykata (pezullim i punimeve), por ka kallëzuar në mënyrë të padrejtë Naun Panxhin në prokurori për shkatërrim prone dhe ndërtim të paligjshëm.

6.3 Kërkuesi e ka zvarritur vetë procesin gjyqësor me kërkesat e tij para Prokurorisë dhe para gjykatës për përjashtimin e gjyqtarëve.

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

III

A. Për legjitimin e kërkuesit

7. Kërkuesi i është drejtuar Gjykatës duke kërkuar konstatimin e cenimit të së drejtës kushtetuese për një proces të rregullt ligjor si rezultat i mosgjykimit të çështjes brenda një afati të arsyeshëm në Gjykatën e Shkallës së Parë. Gjykata ka konstatuar se në momentin e paraqitjes së kërkesës dhe shqyrtimit paraprak të saj gjykimi i themelit nuk kishte përfunduar ende në Gjykatën e Shkallës së Parë.

8. Në kuptim të nenit 131, shkronja “P” të Kushtetutës, individ mund t’i drejtohet Gjykatës për cenimin e së drejtës për një proces të rregullt ligjor, pasi të ketë shteruar të gjitha mjetet juridike. Rregulli i vendosur nga dispozita e mësipërme kushtetuese e detyron kërkuesin që për zgjidhjen e çështjes së tij t’u drejtohet të gjitha instancave gjyqësore të zakonshme përpara se t’i drejtohet Gjykatës Kushtetuese. Kërkuesi legjitimohet vetëm kur shteron mjetet e ankimit pranë gjykatave të sistemit gjyqësor. Shterimi nënkupton që kërkuesi duhet t’i shfrytëzojë, në shkallët e sistemit gjyqësor, të gjitha mjetet e lejueshme dhe mundësitë procedurale për vendosjen në vend të të drejtave të pretenduara. Mjetet ligjore shterojnë kur në varësi të rrethanave të çështjes rregullat procedurale nuk parashikojnë mjete të tjera ankimi (*shih vendimet nr. 8, datë 28.02.2012; nr. 17, datë 07.11.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

9. Në vendimin e saj nr. 12, datë 05.03.2012 Gjykata ka nënvizuar se detyrimi i ankuesve për shterimin e mjeteve juridike, në kuptim të nenit 131/f të Kushtetutës, kërkon që këto mjete të jenë

të pranishme në sistemin juridik të vendit, si dhe të përmbushin kriteret që kërkon KEDNJ-ja (neni 13). Sipas jurisprudencës së Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (GJEDNJ), efekti i nenit 13 të Konventës kërkon parashikimin e një mjeti juridik të brendshëm për të trajtuar themelin e një “ankese të pranueshme” në bazë të Konventës dhe për të dhënë një kompensim të përshtatshëm (*shih çështjen Gjyli kundër Shqipërisë, datë 07.12.2010*). Ekzistenca e këtyre mjeteve juridike duhet të jetë mjaftueshëm e qartë jo vetëm në teori, por edhe në praktikë, në të kundërt atyre do t’u mungojë kushti i aksesit dhe i efektivitetit (*shih vendimin e pranueshmërisë në çështjen Lehtinen v. Finland, aplikimi nr. 39076/97, §5*). Gjithashtu, “autoriteti”, të cilit i referohet neni 13 i Konventës, nuk duhet të jetë domosdoshmërisht një autoritet gjyqësor, por në qoftë se ky autoritet nuk është i tillë, pushtetet/kompetencat e tij dhe garancitë që ai ofron janë të rëndësishme për të përcaktuar nëse ky autoritet përbën një mjet efektiv. Gjithashtu, edhe sikur një mjet i vetëm të mos i plotësojë kërkesat e nenit 13, tërësia e mjeteve të ofruara në bazë të së drejtës së brendshme mund t’i plotësojë (*shih Silver dhe të tjerë kundër Mbretërisë së Bashkuar, aplikimi nr. 5947/73, § 113*).

10. Gjykata është shprehur se lidhur me pretendimin për shkeljen e së drejtës për një gjykim brenda një afati të arsyeshëm, ajo shqyrton nëse ka pasur mjete të cilave pala kërkuuese duhet t’u drejtohej në plotësim të kushtit të shterimit të mjeteve. Në këtë drejtim, sipas jurisprudencës së Gjykatës, në kuptim të nenit 13 të Konventës, mjetet në dispozicion të një ndërgjyqësi për të parashtruar një ankesë për zgjatjen e procesit janë “efektive” në qoftë se ato “parandalojnë shkeljen e pretenduar, pengojnë vazhdimin e saj ose ofrojnë një riparim të përshtatshëm për çdo shkelje që tashmë ka ndodhur” (*shih vendimin nr. 12, datë 05.03.2012 të Gjykatës Kushtetuese, i cili i referohet vendimit të GJEDNJ-së në çështjen Scordino kundër Italisë, nr. 1, aplikimi nr. 36813/97, § 183 e 186, cituar në vendimin për çështjen Gjonboçari kundër Shqipërisë, aplikimi nr. 10508/02, §75 e 76*).

11. Nga aktet e administruara konstatohet se kërkuesi i është drejtuar KLD-së për t’u ankuar ndaj veprimeve të gjyqtarit, të kryera në kundërshtim me përmbushjen e rregullt të detyrës, të cilat i kishin cenuar atij të drejtën për t’u gjykuar brenda një afati të arsyeshëm. Gjykata, bazuar në kriteret e përcaktuara nga GJEDNJ-ja, vëren se në kuptim të nenit 13 të Konventës autoriteti para të cilit mund të parashikohet mundësia e fillimit të një procesi për të provuar cenimin e së drejtës, jo domosdoshmërisht mund të jetë një autoritet gjyqësor (gjë që nënkupton edhe mundësinë e të qenit të tij një autoritet administrativ), por nëse nuk është i tillë, pushtetet e tij dhe garancitë të cilat ai ofron janë kryesore në përcaktimin nëse mjeti përpara tij është efektiv (*shih Silver dhe të tjerë kundër Mbretërisë së Bashkuar supra*). Gjykata në këtë aspekt është shprehur se ligji nr. 8811, datë 17.05.2001 “Për organizimin dhe funksionimin e Këshillit të Lartë të Drejtësisë”, i ndryshuar, jo vetëm që nuk plotëson kushtet e veçanta të mjetit juridik për të mbrojtur dhe rivendosur të drejtën për t’u gjykuar brenda një afati të arsyeshëm në veçanti, por as kushtet e përgjithshme të mjetit juridik, që janë aksesit dhe efektiviteti i tij. Konkretisht, sipas këtij ligji, KLD-së nuk i është njohur pushteti për të vendosur për pretendimin e cenimit të kësaj të drejte me anën e vendimeve ligjërishit detyruese për të rivendosur të drejtën e shkelur, qoftë nëpërmjet një vendimi që të shpejtonte gjykimin duke parandaluar tejzgjatjen vazhduese të tij, qoftë nëpërmjet një vendimi me natyrë kompensuese, si kompensim i dëmit të ardhur nga tejzgjatja e paarsyeshme e gjykimit (*shih vendimin nr. 12, datë 05.03.2012 të Gjykatës Kushtetuese*).

12. Kërkuesi i është drejtuar, gjithashtu, Prokurorisë së Përgjithshme në datën 26.05.2014, duke depozituar kallëzim penal ndaj gjyqtarit B.M. për kryerjen e veprave penale të shpërdorimit të detyrës dhe kryerjes së veprimeve arbitrare, si dhe Avokatit të Popullit. Gjykata vlerëson se si kërkesa e depozituar në prokurori, ashtu edhe ankimi drejtuar Avokatit të Popullit nuk përbëjnë mjete efektive në kuptim të standardeve të mësipërme të jurisprudencës së Gjykatës dhe GJEDNJ-së.

13. Në rastin konkret, Gjykata konstaton se sistemi juridik i vendit nuk parashikon mjete juridike për të kërkuar riparimin e zgjatjes së tepruar të procesit gjyqësor ose pengimin e vazhdimin të kësaj shkeljeje përpara se t’i drejtohej Gjykatës Kushtetuese.

14. Për këto arsye, Gjykata, referuar qëndrimin e saj në vendimin nr. 12, datë 05.03.2012, vlerëson se kërkuksi legjitimohej t'i drejtohej Gjykatës në lidhje me kërkimin objekt kërkesë, në momentin e paraqitjes së kërkesës, pavarësisht se gjykimi për mbrojtjen e të drejtave, lirive dhe interesave kushtetuese e ligjore të kërkuksit ende nuk kishte përfunduar në të gjitha shkallët e gjyimit.

B. Për pretendimin e cenimit të së drejtës për t'u gjykuar brenda një afati të arsyeshëm

15. Kërkuksi ka pretenduar cenimin e së drejtës kushtetuese për një proces të rregull ligjor si rezultat i moszhvillimit të gjyimit brenda një afati të arsyeshëm, në shkelje të nenit 42/2 të Kushtetutës.

16. Sipas nenit 42 të Kushtetutës kushdo, për mbrojtjen e të drejtave, lirive dhe interesave të tij kushtetuese dhe ligjore ose në rastin e akuzave të ngritura kundër tij, ka të drejtën e një gjykimi të drejtë dhe publik brenda një afati të arsyeshëm, nga një gjykatë e pavarur dhe e paanshme e caktuar me ligj. Gjykata në jurisprudencën e saj ka theksuar se kohëzgjatja e arsyeshme e procedimeve duhet të vlerësohet nën dritën e rrethanave të çështjes dhe duke marrë në konsideratë kompleksitetin e çështjes, sjelljen dhe interesin e kërkuksit, si dhe sjelljen e autoriteteve përkatëse (*shih vendimet nr. 12, datë 05.03.2012; nr. 12, datë 15.04.2011; nr. 35, datë 27.10.2010 të Gjykatës Kushtetuese*).

17. Lidhur me kompleksitetin e çështjes, Gjykata është shprehur se ka rëndësi vlerësimi i të gjitha aspekteve të çështjes, përfshirë objektin e çështjes, faktet e kundërshtuara dhe volumin e provave shkresore. Kompleksiteti i çështjes, në balancë me parimin e sigurimit të administrimit të përshtatshëm të drejtësisë, mund të justifikojë kohëzgjatje kohore të konsiderueshme (*shih vendimet nr. 16, datë 21.03.2014; nr. 14, datë 15.04.2010; nr. 9, datë 01.04.2009 të Gjykatës Kushtetuese*). Në rastin konkret, objekti i çështjes së themelit lidhet me lirin e një pjese të pronës së kërkuksit dhe marrjen e dëmshpërblimit për dëmin e shkaktuar. Çështja nuk paraqet kompleksitet nga pikëpamja faktike e juridike dhe as volum të konsiderueshëm shkresor, ndaj Gjykata çmon se nuk jemi në kushtet e rrethanave të veçanta që mund të justifikojnë vonesën në zhvillimin e gjyimit.

18. Për sjelljen e kërkuksit, Gjykata në jurisprudencën e saj është shprehur se vlerësimi i sjelljes dhe i interesit të kërkuksit është një element tjetër përcaktues i kohëzgjatjes së arsyeshme të procedimeve (*shih vendimet nr. 4, datë 20.02.2013; nr. 50 datë 22.11.2011, nr. 14, datë 15.04.2010 të Gjykatës Kushtetuese*). Gjykata vëren se në rastin konkret kërkuksi ka vepruar në përputhje me të drejtat e tij procedurale dhe nga aktet e bashkëngjitura nuk rezulton që ai të jetë bërë pengesë për zhvillimin e gjyimit brenda një afati të arsyeshëm. Kërkuksi i është drejtuar KLD-së, Avokatit të Popullit dhe Prokurorisë, duke identifikuar problemin e tejzgjatjes së procesit gjyqësor. Për pasojë, në vlerësimin e Gjykatës nuk rezulton që sjelljet e kërkuksit të jenë bërë shkak për mosgjykimin e çështjes brenda afatit të arsyeshëm, përkundrazi ai ka qenë aktiv në kërkimet e tij për rivendosjen në vend të së drejtës së cenuar.

19. Për sa i përket sjelljes së autoriteteve shtetërore, Gjykata vëren se është pikërisht sjellja e tyre që ka shkaktuar zvarritjen e procesit gjyqësor në dëm të kërkuksit. Nga shkresa nr. 99/1 prot., datë 06.02.2015 e Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Elbasan, në të cilën janë pasqyruar veprimet e kryera në sistemin elektronik të menaxhimit të çështjeve, rezulton se çështja gjyqësore me nr. akti 454/111/101/23, me paditën kërkuksin, është regjistruar në datën 21.06.2012. Çështja i është caktuar gjyqtarës M.Ç. Pasi kjo gjyqtare është larguar me leje lindjeje, çështja i ka kaluar gjyqtarit B.M. në datën 05.11.2012. Për shkak të përjashtimit të këtij gjyqtari, në datën 08.07.2014 është rihedhur shorti elektronik dhe ai është zëvendësuar nga gjyqtari R.A. Sipas kronologjisë së seancave të pasqyruar në shkresën e mësipërme të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Elbasan, konstatohet se deri në datën 21.01.2015, datë në të cilën seanca është shtyrë, gjykata ende nuk kishte marrë vendim në lidhje me themelin e çështjes. Ndërkohë që kërkesa e paraqitur nga kërkuksi ka qenë në proces shqyrtimi në Gjykatën Kushtetuese, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Elbasan ka marrë vendim në lidhje me çështjen e themelit, duke vendosur rrëzimin e kërkesëpadisë me vendimin nr. 394 (13-2015-1871), datë 27.03.2015. Duke marrë parasysh kohën që ka

kaluar nga regjistrimi i çështjes deri në marrjen e vendimit (2 vjet e 9 muaj), Gjykata konstaton se Gjykata e Rrethit Gjyqësor Elbasan nuk ka zhvilluar një gjykim brenda afateve të arsyeshme.

20. Në përfundim, nisur nga sa më sipër, Gjykata vlerëson se pretendimi i kërkuarit është i bazuar dhe duhet pranuar, pasi si rrjedhojë e mosgjykimit brenda afatit të arsyeshëm atij i është cenuar e drejta për një proces të rregullt ligjor, e parashikuar nga neni 42 i Kushtetutës dhe neni 6/1 i KEDNJ-së.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të neneve 131/f dhe 134/1, shkronja “g”, të Kushtetutës, si dhe të nenit 72 të ligjit nr. 8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, me shumicë votash,

VENDOSI:

- Pranimin e kërkesës.
- Konstatimin e cenimit të së drejtës kushtetuese për një proces të rregullt ligjor, si pasojë e mosgjykimit brenda një afati të arsyeshëm.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë pro: Bashkim Dedja (kryetar), Vladimir Kristo, Gani Dizdari, Fatmir Hoxha, Sokol Berberi

Anëtarë kundër: Vitore Tusha, Altina Xhoxhaj, Fatos Lulo, Besnik Imeraj

MENDIM PAKICE

1. Gjykata Kushtetuese (*Gjykata*) ka pranuar pretendimin e kërkuarit Yzeir Miraka për konstatimin e cenimit të së drejtës kushtetuese për një proces të rregullt ligjor, pasi si rrjedhojë e moszhvillimit të gjykimit brenda afateve të arsyeshme nga Gjykata e Rrethit Gjyqësor Elbasan atij i është cenuar e drejta për një proces të rregullt ligjor, e parashikuar nga neni 42 i Kushtetutës dhe neni 6/1 i KEDNJ-së. Për arsye se nuk ndaj të njëjtin qëndrim me shumicën lidhur me përfundimin e arritur në këtë çështje e çmoj të rëndësishme të shprehem me mendim pakice.

2. Shumica, në linjë me jurisprudencën e kësaj Gjykate (*shih vendimin nr. 12, datë 05.03.2012 të Gjykatës Kushtetuese, i cili i referohet vendimit të GJEDNJ-së në çështjen Scordino kundër Italisë, nr. 1, apl. nr. 36813/97, § 183, 186, cituar në vendimin mbi çështjen Gjonboçari kundër Shqipërisë, aplikimi nr. 10508/02, § 75 e 76*), ka argumentuar se lidhur me pretendimin për shkeljen e së drejtës për një gjykim brenda një afati të arsyeshëm, ajo shqyrton nëse ka pasur mjete të cilave pala kërkuar duhet t’u drejtohej në plotësim të kushtit të shterimit të mjeteve. Në këtë drejtim, sipas jurisprudencës së Gjykatës, në kuptim të nenit 13 të Konventës, mjetet në dispozicion në një ndërgjyqësi për të parashtruar një ankesë për zgjatjen e procesit janë “efektive” në qoftë se ato “parandalojnë shkeljen e pretenduar, pengojnë vazhdimin e saj ose ofrojnë një riparim të përshtatshëm për çdo shkelje që tashmë ka ndodhur” (*shih paragrafin nr. 10 të vendimit*).

3. Gjykata, në vështrim të jurisprudencës së GJEDNJ-së, lidhur me interpretimin e nenit 13 të KEDNJ-së, i cili sanksionon termin “ankim efektiv”, ka theksuar se është e rëndësishme të përcaktohet se çfarë mjatesh, sipas rastit, janë në dispozicion të individit dhe nëse ato i krijojnë atij mundësi reale për zgjidhjen e mosmarrëveshjes në mënyrë efektive. Në këtë drejtim është evidentuar se një ndër kriteret që duhet të plotësojë një ankim për të qenë efektiv është që mjeti të ofrojë mundësi të qarta dhe të sigurta për rivendosjen në vend të së drejtës së shkelur. Ajo ka përcaktuar, gjithashtu, se mjeti që të jetë efektiv, duhet të jetë i përshtatshëm, i disponueshëm dhe efikas për një

çështje konkrete (*shih vendimet nr. 9, datë 15.03.2013; nr. 27, datë 20.06.2007; nr. 6, datë 31.03.2006 të Gjykatës Kushtetuese*).

4. GJEDNJ-ja, në shumë raste ka mbajtur qëndrimin se neni 13 i Konventës garanton ekzistencën në nivel kombëtar të mjeteve të cilat forcojnë thelbin e të drejtave dhe të lirive. Neni 13 kërkon parashikimin e një mjeti ankimi të brendshëm, i cili të merret me thelbin e “një kërkesë të argumentuar”, në kuptim të Konventës, dhe të garantojë lehtësira të përshtatshme. Qëllimi i detyrimit për shtetet kontraktuese, në kuptim të nenit 13, ndryshon në varësi të natyrës së ankimit të kërkuarit, megjithatë mjeti i kërkuar duhet të jetë efektiv si në praktikë, ashtu edhe në ligj (*Ilhan kundër Turqisë nr. 22277/93, prg. 97; Kudla kundër Polonisë nr. 30210/96, prg. 157*).

5. Në jurisprudencën e saj, GJEDNJ-ja e ka trajtuar çështjen e efektivitetit të mjetit të ankimit në një perspektivë më të gjerë, duke dhënë disa orientime lidhur me karakteristikat që duhet të ketë një mjet i brendshëm ankimi. GJEDNJ-ja ka konstatuar se mjeti më i mirë i ankimit, si në çdo fushë tjetër, është pa dyshim parandalimi. Ajo ka mbajtur në mënyrë të përsëritur qëndrimin se neni 6/1 imponon mbi shtetet kontraktuese detyrimin për t'i organizuar sistemet e tyre gjyqësore në atë mënyrë që gjykatat e tyre të mund të përmbushin secilën nga kërkesat e tij, veçanërisht për sa i përket afatit të arsyeshëm (*shih ndër të tjera Süßmann kundër Gjermanisë nr. 20024/92, prg. 55*). Kur sistemi gjyqësor ka mangësi në këtë drejtim, një mjet i projektuar për të përshpejtuar procedurat, me qëllim parandalimin e kohëzgjatjes së tepërt të procesit, përbën zgjidhjen më efektive. Një mjet i tillë ofron një avantazh të pamohueshëm në raport me një mjet i cili parashikon vetëm kompensimin, sepse jo vetëm eviton konstatimin e shkeljeve të njëpasnjëshme për të njëjtën procedurë, por nuk kufizohet vetëm në veprimin *a posteriori*, siç ndodh në rastin e një mjeti ankimi për kompensim. GJEDNJ-ja në shumë raste i ka njohur këtij lloji ankimi një karakter efektiv në masën që ai lejon përshpejtimin e vendimit gjyqësor në fjalë (*shih ndër të tjera Scordino kundër Italisë nr. 36813/97, prg. 184; Bacchini kundër Zvicrës nr. 62915/00, Tomé Mota kundër Portugalisë nr. 32082/96*).

6. Duke iu rikthyer rastit konkret, në paragrafin 19 të vendimit, Gjykata vëren se është pikërisht sjellja e autoriteteve shtetërore ajo që ka shkaktuar zvarritjen e procesit gjyqësor në dëm të kërkuarit. Nga shkresa nr. 99/1 prot., datë 06.02.2015 e Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Elbasan, në të cilën janë pasqyruar veprimet e kryera në sistemin elektronik të menaxhimit të çështjeve, rezulton se çështja gjyqësore me nr. 454/111/101/23 akti, me paditës kërkuarin, është regjistruar në datën 21.06.2012. Çështja i është caktuar gjyqtarës M.Ç. Pasi kjo gjyqtare është larguar me leje lindjeje, çështja i ka kaluar gjyqtarit B.M., në datën 05.11.2012. Për shkak të përjashtimit të këtij gjyqtari, në datën 08.07.2014 është rihedhur shorti elektronik dhe ai është zëvendësuar nga gjyqtari R.A. Sipas kronologjisë së seancave të pasqyruar në shkresën e mësipërme të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Elbasan, konstatohet se deri në datën 21.01.2015, datë në të cilën seanca është shyrë, gjykata ende nuk kishte marrë vendim në lidhje me themelin e çështjes. Ndërkohë që kërkesa e paraqitur nga kërkuari ka qenë në proces shqyrtimi në Gjykatën Kushtetuese, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Elbasan ka marrë vendim në lidhje me çështjen e themelit, duke vendosur rrëzimin e kërkesëpadisë me vendimin nr. 394 (13-2015-1871), datë 27.03.2015. Duke marrë parasysh kohën që ka kaluar nga regjistrimi i çështjes deri në marrjen e vendimit (2 vjet e 9 muaj), Gjykata konstaton se Gjykata e Rrethit Gjyqësor Elbasan nuk ka zhvilluar një gjykim brenda afateve të arsyeshme.

7. Pavarësisht konkluzionit të arritur më lart, nuk pajtohem me këtë qëndrim të mbajtur nga shumica për faktin se ndërkohë që kërkesa ka qenë në proces shqyrtimi në Gjykatën Kushtetuese, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Elbasan ka marrë vendim në lidhje me çështjen e themelit, duke vendosur rrëzimin e kërkesëpadisë me vendimin nr. 394 (13-2015-1871), datë 27.03.2015. Si rrjedhim, në kuptim të mjetit efektiv të ankimit, vendimi i Gjykatës është deklarativ dhe nuk sjell asnjë efekt për ecurinë e procesit për sa kohë çështja është mbyllur në këtë shkallë të gjyqimit.

8. Në këto kushte, çmoj se shumica duhej ta rrëzonte kërkesën për sa kohë konstatimi i shkeljes së nenit 6/1 të Konventës efektivisht nuk sjell një rezultat konkret për kërkuarin në drejtim të

rivendosjes të së drejtës së tij të shkelur. Sipas qëndrimit tim, shumica duhet ta adresonte analizën edhe në drejtim të nenit 13 të Konventës dhe të vlerësonte efektivitetin e këtyre lloj ankimeve në Gjykatën Kushtetuese. Vendime të tilla kanë thjesht natyrë deklarative dhe formale dhe nuk riparojnë në thelb shkeljen e pretenduar.

Anëtar: Fatos Lulo

MENDIM PAKICE

1. Në çështjen me kërkues Yzeir Miraka nuk ndaj të njëjtin qëndrim me shumicën për pranimin e kërkesës dhe konstatimin e cenimit të së drejtës për një proces të rregullt ligjor, si rezultat i mosgjykimit brenda një afati të arsyeshëm.

2. Neni 131/f i Kushtetutës parashikon se individ mund t'i drejtohet Gjykatës Kushtetuese për gjykimin përfundimtar të ankesave për shkeljen e së drejtës kushtetuese për një proces të rregullt ligjor, pasi ka shteruar të gjitha mjetet juridike për mbrojtjen e kësaj të drejte. Sipas kuptimit të nenit 131/f të Kushtetutës, mbrojtja kushtetuese ka një funksion përfundimtar, që do të thotë se mund të aplikohet vetëm në lidhje me vendime për të cilat kanë marrë fund procedurat gjyqësore. Prandaj, shkelja e të drejtave kushtetuese për një proces të rregullt ligjor mund të pretendohet në këtë Gjykatë vetëm pas ezaurimit të të gjitha mundësive që ofron sistemi i zakonshëm gjyqësor (*shih vendimin nr. 9, datë 09.05.2005 të Gjykatës Kushtetuese*).

3. Shterimi i mjeteve të ankimit në gjykatat e zakonshme është një kusht, i cili bën të mundur juridiksionin kushtetues për shkelje të të drejtave themelore për një proces të rregullt. Në këtë mënyrë, ky rregull përbën një aspekt të rëndësishëm të parimit se procedura e zgjidhjes së ankesave individuale përpara Gjykatës Kushtetuese është plotësuese e gjykimin në gjykatat e zakonshme lidhur me mbrojtjen e të drejtave kushtetuese (parimi i subsidiaritetit) (*shih vendimin nr. 23, datë 04.11.2008 të Gjykatës Kushtetuese*). Çështja e shterimit të mjeteve juridike përbën kusht paraprak që duhet përmbushur, që do të thotë se individ përpara se t'i drejtohet Gjykatës Kushtetuese duhet të vërtetojë se ka përdorur të gjitha mjetet ligjore të njohura nga ligji dhe të mjaftueshme për të rivendosur të drejtat e shkelura. Shterimi i mjeteve juridike nënkupton që kërkuesi duhet të shfrytëzojë në rrugë normale mjetet juridike, të cilat janë të përshtatshme, të disponueshme dhe efikase për një çështje konkrete (*shih vendimet nr. 6, datë 04.03.2010; nr. 36, datë 10.11.2010; nr. 17, datë 16.05.2011 të Gjykatës Kushtetuese*). Vetëm pasi individët të kenë konsumuar edhe shkallën e fundit të kontrollit gjyqësor të zakonshëm, këto vendime mund të kontrollohen nga Gjykata Kushtetuese nga pikëpamja e kushtetutshmërisë së tyre.

4. Kërkuesi duhet të provojë para Gjykatës, në aspektin e shterimit të mjeteve, se nuk ka mjet tjetër ankimi ndaj shkeljeve të pretenduara, apo edhe se shqyrtimi gjyqësor nuk mund t'i ndreqë këto shkelje. Në rrethana të tilla është në kompetencë të Gjykatës Kushtetuese të vlerësojë, sipas karakterit të çështjes konkrete dhe llojit të shkeljeve të pretenduara, nëse kërkuesi i ka shteruar ose jo të gjitha mjetet ligjore për mbrojtjen e të drejtave të pretenduara.

5. Në kuptim të sa më sipër, në linjë edhe me qëndrimet e tjera në pakicë në çështje të së njëjtës natyrë (*shih mendimin e pakicës në vendimin nr. 35, datë 17.07.2013*), vlerësoj se kërkuesi nuk duhet të ishte legjitimuar për paraqitjen e kësaj kërkeje, në kushtet kur çështja civile e iniciuar prej tij është ende në shqyrtim në sistemin gjyqësor dhe nuk është dhënë një vendim përfundimtar nga gjykata e zakonshme. Bazuar në këtë qëndrim të Gjykatës, i njëjti individ mund t'i drejtohet Gjykatës Kushtetuese disa herë brenda të njëjtit proces gjyqësor, veçmas për çdo pretendim për zvarritje të procesit gjyqësor, në çdo shkallë të tij (edhe gjatë gjykimin të çështjes në Gjykatën e Apelit dhe në Gjykatën e Lartë), dhe më pas, pas përfundimit të procesit gjyqësor dhe dhënies së një vendimi përfundimtar, edhe për pretendime të tjera që lidhen me të njëjtin proces gjyqësor.

6. Qëllimi i nenit 131/f të Kushtetutës, i cili përcakton rregullin e shterimit të mjeteve juridike, është që të mundësojë, brenda sistemit gjyqësor të zakonshëm, parandalimin ose riparimin e shkeljeve të

pretenduara përpara se të tilla pretendime të paraqiten në Gjykatën Kushtetuese. Në rastin konkret, shumica nuk ka verifikuar se cilat janë garancitë procedurale me të cilat janë të pajisura palët gjatë shqyrtimit gjyqësor, nëse këto mjete konsiderohen ligjore, të njohura nga ligji, të mjaftueshme, të përshtatshme, të disponueshme dhe efikase për një çështje konkrete dhe nëse kërkuesi i ka shteruar mjete të tilla. Në ndryshim nga shumica vlerësoj se individët gëzojnë të gjitha garancitë procedurale nga sistemi ligjor për rivendosjen në vend të të drejtave të tyre para se t'i drejtohen Gjykatës Kushtetuese. Pretendimet që kërkuesi ka ngritur para Gjykatës nuk janë të tilla që t'i shmangen kontrollit të mëtijshëm gjyqësor, pasi pretendime të tilla mund të paraqiten lirisht jo vetëm para gjykatës që shqyrton çështjen, por edhe më tej, në gjykatat më të larta, si shkaqe për ankimin dhe rekursin.

7. Për të gjitha argumentet e paraqitura më sipër vlerësoj se kërkuesi Yzeir Miraka nuk ka shteruar mjetet ligjore për t'iu drejtuar Gjykatës Kushtetuese, në respektim të nenit 131/f të Kushtetutës, për rrjedhojë, kërkesa e tij duhej të rrëzohej.

Anëtare: Altina Xhoxhaj